

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Critical Thinking Ability in History Subject Using Historical Methods for Matthayomsuksa 2 Students

วิไลพร สำเภานนท์¹, ปริญญา ทองสอน², ปานเพชร ร่มไทร³

Wilaiporn Samphonont¹, Parinya Thongsorn², Panpetch Romsye³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 39 คน และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติคน จำนวน 39 คน รวม 78 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05
2. ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ M.Ed. Student, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Burapha University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

² Asst. Prof. Dr., Faculty of Education, Burapha University, Advisor

³ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

³ Lecturer., Faculty of Education, Burapha University, Co- Advisor

Corresponding Author E-mail : 62910123@go.buu.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to develop critical thinking ability in history subject using matthayomsuksa 2 students by using historical methods. The sample group consisted of 78 students from a secondary school in Chonburi Province in semester 1 during the academic year 2021, divided into two groups: an experimental group and a control group, each with 39 students. The research instruments were the lesson plans based on the historical method, the lesson plans based on the lecture method, a critical thinking ability test, and an achievement test on history subject. Data analysis was conducted using Mean, Standard Deviation, and dependent *t*-test. The results showed that:

1. Students in the experimental group who used the historical method had higher critical thinking ability than those in the lecture method group, with a significance level of .05.
2. Students who learned through the historical method also had higher learning achievements than those who learned through the lecture method, with a significance level of .05.

Keywords: Critical Thinking, Historical Methods

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการ และในปัจจุบันเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่มีผลทำให้ผู้คนต้องคิดวิเคราะห์ เพื่อให้รู้เท่าทันกับเหตุการณ์ในสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คนรุ่นใหม่จะต้องมีทักษะในด้านของการปรับตัวและความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพและรู้ทันสถานการณ์โลก ด้วยปัจจัยนี้จึงทำให้หลายประเทศเริ่มพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของโลกไร้พรมแดน นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ไขปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ รวมถึงทักษะในการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณ (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2558, น.9)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ ทักษะพื้นฐานและคุณธรรม สำหรับการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต รวมถึงยังกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ อันได้แก่

ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หลักสูตรดังกล่าวจัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.2-7) นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมให้พัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนโดยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จัดเป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่เป็นกระบวนการคิดที่รอบคอบ ผ่านการพิจารณาจากปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างไกล ลึกซึ้ง มีการถ่วงถ่วง ไตร่ตรอง ทั้งทางด้านคุณและโทษ และคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมาแล้ว (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555, น.343) ด้วยเหตุนี้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) จึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียน (ฐากร สิทธิโชค, 2557, น.91) และเหมาะสมกับการนำมาใช้ในวิชาประวัติศาสตร์

ดังนั้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นสิ่งล้ำค่า และเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ถือเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของผู้เรียนที่จะต้องได้รับการพัฒนา Norris (1985) กล่าวว่า การให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลและคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับประเด็น ข้อมูล หรือสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ หรือหาสาเหตุต่าง ๆ เพื่อสรุปได้อย่างสมเหตุสมผล (ปกรณ์ ไพโรจน์, 2547) การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตอย่างทรงคุณค่า ในภาวะข้อมูลบุคคลที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ดีจะสามารถคิดถ่วงแท้ วิเคราะห์ได้อย่างมีหลักการ แบบแผน สามารถควบคุม จัดการ และตรวจสอบความคิด และยังรวมถึงสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผลได้อย่างถูกต้องของตนเองได้และเหมาะสม (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และ อุษา ชูชาติ, 2544) นอกจากนี้ Alfaro-Lefevre (1995) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหาไว้ว่า การแก้ปัญหาจะมีข้อจำกัดที่เริ่มต้นจากปัญหาและจบลงด้วยการแก้ปัญหา แต่การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดที่ครอบคลุมมากกว่าการคิดแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง และไม่จำเป็นต้องเริ่มที่ปัญหา อาจเริ่มจากเรื่องทั่วไป แต่เน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กัน คือ การแก้ปัญหามุ่งเน้นการคิดแบบมีวิจารณญาณ ผู้ที่ไม่ใช่นักแก้ปัญหาแบบมีวิจารณญาณจะไม่สนใจว่าการคิดแบบมีวิจารณญาณจะมีผลต่อคำตอบของปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผ่านการพิจารณารับรู้อย่างดี จะไม่ทำให้เกิดการผันแปรต่อคำตอบของปัญหาที่ได้ และการแก้ปัญหามุ่งเน้นการใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นหลักในการคิด ดังนั้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ปัญหา ด้วยเหตุนี้ทั้งสองวิธีจึงเป็นสิ่งที่ต้องใช้ร่วมกัน

การศึกษาทางประวัติศาสตร์เป็นอีกหนึ่งหนทางที่ช่วยสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะว่าประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มุ่งเน้นการศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ในอดีต โดยหัวใจของวิชาประวัติศาสตร์ คือวิธีการศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจ ตีความและอธิบายเรื่องราวของมนุษย์ในอดีต ประวัติศาสตร์มีคุณค่าและ

ความสำคัญต่อมนุษย์ โดยเป็นสิ่งที่เปรียบเสมือนวิทยาการความรู้ที่มนุษย์ในอดีตได้สร้างสรรค์ไว้และมนุษย์รุ่นต่อมา ได้สืบเสาะ ค้นหา เก็บรวบรวมข้อมูล จัดบันทึกไว้เป็นมรดกแก่อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินพฤติกรรมที่เหมาะสม (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543) และการเรียนประวัติศาสตร์ยังก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ได้แก่ การเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์เป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจความจริงเพื่อเข้าถึงปรัชญาของชีวิต เพราะการศึกษาประวัติศาสตร์คือการศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์ ความจริงตามธรรมชาติและของโลกและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับความเป็นจริง และเป็นวิถีทางก่อกำเนิดและพัฒนาปัญญาและสติปัญญา เพราะผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ต้องมีคุณสมบัติหลายประการจึงจะสามารถฟันฝ่าอุปสรรค และค้นพบข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องเป็นความจริงและมีคุณค่า นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์จากประวัติศาสตร์ ที่เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้จากแขนงต่าง ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น

อดิศร ศักดิ์สูง (2554, น.19-22) กล่าวว่า การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ของประเทศไทย โดยทั่วไป พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังเรียนประวัติศาสตร์ด้วยวิธีท่องจำ และวิธีการสอนประวัติศาสตร์ยังคงเน้นที่รายละเอียดของเนื้อหา มากกว่าการวิเคราะห์วิจารณ์และใช้เหตุผล เนื้อหาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่นำมาสอนยังเน้นในเรื่องการเมืองและผู้นำมากกว่าส่วนอื่น ๆ รวมทั้งวิธีการสอนยังเน้นไปที่การเล่าเรื่องหรือเล่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไปเป็นลำดับ ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ตำราเรียนเพียงเล่มเดียวเป็นตัวกำหนดความรู้ เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้สอนมุ่งไปที่การสั่งการบ้านมากเกินไปจนผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นต่อการเรียนในชั้น และผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มิมีแนวคิดและอคติเป็นของตนเองทำให้ผู้เรียนได้รับความคิดและอิทธิพลของผู้สอนไปด้วย ซึ่งการสอนด้วยวิธีท่องจำและวัดกันด้วยความจำเท่านั้นก็จะเป็นผลทำให้คนเบื่อประวัติศาสตร์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้สอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรีแล้วพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครองที่ทำงานในพื้นที่ใกล้เคียง และระดับผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้โรงเรียนจะมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น แต่วิธีการวัดและประเมินผลยังคงเป็นในรูปแบบของการท่องจำ ประกอบกับตัวผู้วิจัยได้ไปฝึกปฏิบัติการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำ การสอนและได้ให้นักเรียนวัดประเมินผล ทั้งแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มุ่งเน้นแต่การท่องจำ ขาดการคิด การวิเคราะห์ ไตร่ตรองเนื้อหาที่เรียน จึงทำให้ต้องท่องเนื้อหาที่ค่อนข้างเยอะ ซึ่งทำให้เกิดความเบื่อหน่ายทำให้นักเรียนไม่ยอมเรียนวิชาประวัติศาสตร์ (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2556, น. 32) ซึ่งวิธีการทางประวัติศาสตร์จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการตั้งปัญหา การกำหนดสมมติฐาน และคิดหาคำตอบ ซึ่งแต่ละขั้นตอนล้วนสร้างเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้แก่นักเรียนและช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อลดภาระการท่องจำเนื้อหา และช่วยในการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ จะพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เชาวลิต อัครปัญญาวิทย์, 2562; บุญจมาศ บุญญะวัตพงษ์, 2560; ไพศาล เรียนทัพ, 2554; ยุวดี ชมชื่น, 2561) ผู้วิจัยจึงสนใจนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ อันจะเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง และแก้ไขปัญหาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

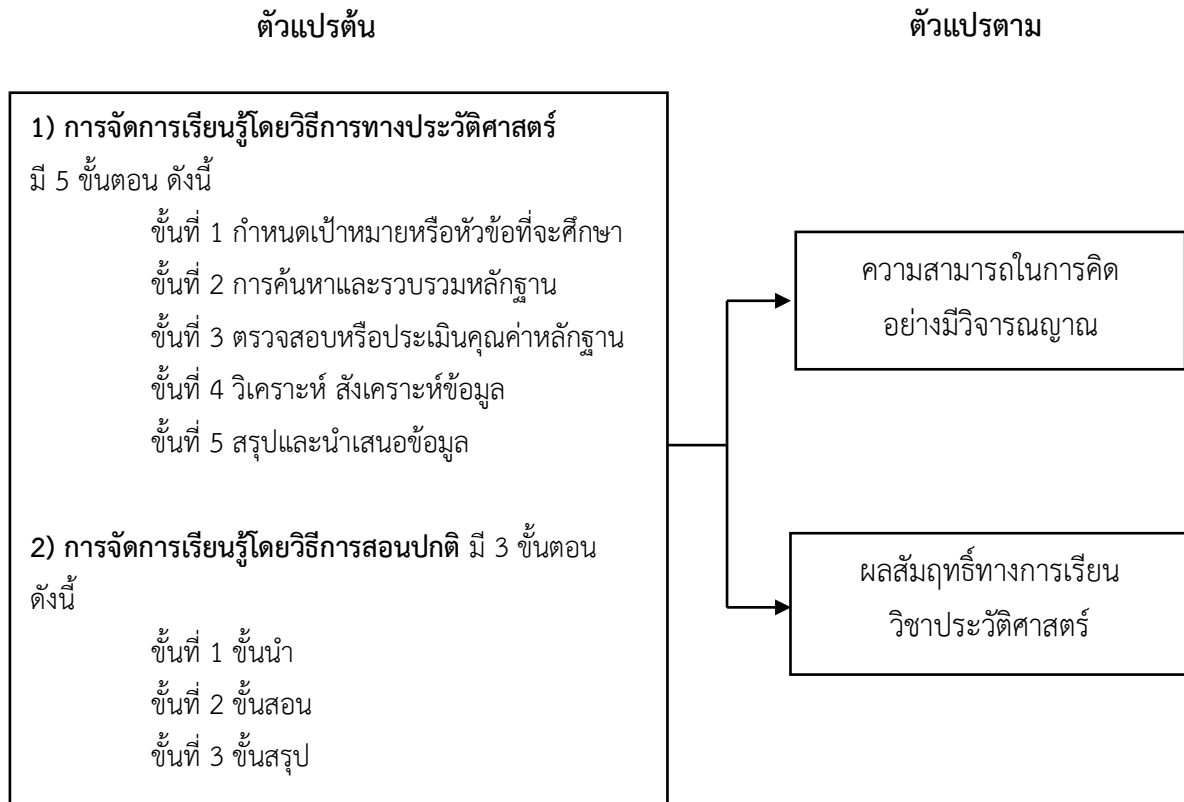
1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในรายวิชาประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นงานวิจัยที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์จากวิธีการทางประวัติศาสตร์ของ เฉลิม มลิกา นิติเขตต์ปรีชา (2559, น. 156-257) และวิธีการทางประวัติศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น.114) ได้ 5 ขั้นตอน ดังกรอบแนวคิดการวิจัยด้านล่าง และการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ 3 ขั้นตอน ของทิสนา แคมมณี (2555, น.327) และบุญชม ศรีสะอาด (2541, น. 51-53) ดังกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ทั้งหมด 8 ห้อง นักเรียนจำนวน 317 คน แต่ละห้องจัดนักเรียนแบบความสามารถทางการเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี จำนวน 2 ห้อง จำนวนนักเรียนห้องละ 39 คน รวมทั้งหมด 78 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา จำนวน 6 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตั้งแต่ 4.49–4.63

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา จำนวน 6 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตั้งแต่ 4.40–4.47

3. แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา โดยแบบวัดกำหนดสถานการณ์ 4 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีข้อคำถาม 5 ข้อ รวมเป็น 20 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80–1.00 มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.47–0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.27–0.67 และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.81

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.47-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-0.60 และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอรับรองจริยธรรมในการวิจัยต่อมหาวิทยาลัยบูรพา ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล (G-HU227/2564)
2. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตทางโรงเรียนที่เป็นสถานที่ในการดำเนินการวิจัย และแจ้งไปยังกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัยเพื่อชี้แจงให้ทราบเข้าใจถึงบทบาทของนักเรียนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้
3. ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน โดยดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นเวลา 12 ชั่วโมง
4. ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 1 ชั่วโมง และทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ 1 ชั่วโมง
5. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผลเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

คนที่	วิธีการทางประวัติศาสตร์ (20 คะแนน)	วิธีการสอนแบบปกติ (20 คะแนน)	คนที่	วิธีการทางประวัติศาสตร์ (20 คะแนน)	วิธีการสอนแบบปกติ (20 คะแนน)
1	15	12	10	13	10
2	10	9	11	13	10
3	12	11	12	11	8
4	11	11	13	17	14
5	13	9	14	12	8
6	14	13	15	13	12
7	14	14	16	11	10
8	8	4	17	9	9
9	16	11	18	17	17

คนที่	วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ (20 คะแนน)	วิธีการสอน แบบปกติ (20 คะแนน)	คนที่	วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ (20 คะแนน)	วิธีการสอน แบบปกติ (20 คะแนน)
19	9	8	30	14	14
20	10	9	31	11	11
21	11	10	32	15	14
22	8	8	33	14	14
23	11	11	34	10	7
24	13	13	35	14	14
25	10	10	36	14	12
26	12	12	37	12	11
27	7	7	38	14	12
28	13	13	39	12	12
29	12	10			
วิธีการทางประวัติศาสตร์ : n=39, \bar{x} =12.18, SD=2.37					
วิธีการสอนแบบปกติ : n=39, \bar{x} =10.87, SD=2.55					

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 17 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 7 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.18 คะแนนหรือร้อยละ 60.89 และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 17 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 4 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.87 คะแนนหรือร้อยละ 54.35

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	SD	t	p
วิธีการทางประวัติศาสตร์	39	20	12.18	2.37	5.55*	0.00
วิธีการสอนแบบปกติ	39	20	10.87	2.55		

*p<.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

2. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์หลังเรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

คนที่	วิธีการทางประวัติศาสตร์ (30 คะแนน)	วิธีการสอนแบบปกติ (30 คะแนน)	คนที่	วิธีการทางประวัติศาสตร์ (30 คะแนน)	วิธีการสอนแบบปกติ (30 คะแนน)
1	24	21	21	22	20
2	27	22	22	22	21
3	18	18	23	25	26
4	22	16	24	23	22
5	25	21	25	21	21
6	20	19	26	24	22
7	19	16	27	20	18
8	28	25	28	20	22
9	22	21	29	27	21
10	25	19	30	28	29
11	18	26	31	20	18
12	24	24	32	28	18
13	24	22	33	27	15
14	20	27	34	24	18
15	21	22	35	26	24
16	22	21	36	23	10
17	25	23	37	23	20
18	20	26	38	25	21
19	21	20	39	29	17
20	27	18			

วิธีการทางประวัติศาสตร์ : n=39, \bar{x} =23.31, SD=3.00

วิธีการสอนแบบปกติ : n=39, \bar{x} =20.77, SD=3.65

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 29 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 18 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.31 คะแนนหรือร้อยละ 77.69 และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 29 คะแนน คะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 15 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.77 คะแนนหรือร้อยละ 69.23

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนของกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	SD	t	p
วิธีการทางประวัติศาสตร์	39	30	23.31	3.00	3.43*	.001
วิธีการสอนแบบปกติ	39	30	20.77	3.65		

*p<.05

จากตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ และจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 5 ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาดังกล่าวนี้อาจเกิดจากขั้นตอนต่าง ๆ ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายหรือหัวข้อที่จะศึกษา โดยมีการตรวจสอบความเหมาะสมของหัวข้อที่จะศึกษา เช่น หัวข้อเป็นความรู้หรือไม่และหัวข้อเป็นเรื่องที่สามารถศึกษาได้หรือไม่ และควรมีการกำหนดขอบเขตของหัวข้อที่จะศึกษา เพื่อสร้างความชัดเจนต่อกระบวนการในการค้นคว้า โดยการตั้งคำถามพื้นฐานของประวัติศาสตร์ ได้แก่ ที่ไหน ใคร เมื่อไร และอะไร ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณทั้งในการทำความเข้าใจว่าเหตุการณ์ใดเป็นประเด็นปัญหาทางประวัติศาสตร์ และคาดคะเนคำตอบที่คาดว่าจะเป็นไปได้ ขั้นที่ 2 การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่าง ๆ ต้องใช้วิจารณญาณในการตรวจสอบว่าหลักฐานชิ้นใดมีความเกี่ยวข้องหรือมีความสำคัญกับเรื่องที่จะศึกษาหรือไม่ ขั้นที่ 3 ตรวจสอบหรือประเมินคุณค่าหลักฐาน ต้องใช้วิจารณญาณในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ต้องใช้วิจารณญาณในการเรียบเรียงเนื้อหาที่ได้มาจากการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การอธิบายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ในขั้นตีความและสังเคราะห์ เป็นการนำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินค่าแล้ว มาตีความและสังเคราะห์ว่าหลักฐานใดมีความสำคัญความน่าเชื่อถือ หรือถูกต้องตามเหตุการณ์มากกว่ากัน ซึ่งอาจกระทำโดยการนำหลักฐาน หรือข้อเท็จจริงมาพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นของผู้ศึกษาประกอบแล้วจึง

ดำเนินการสรุปและนำเสนอข้อมูลในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งแต่ละขั้นตอนล้วนสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนและช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน สอดคล้องกับที่ สิริวรรณ ศรีพหล (2557, น.44-46) ที่ว่า วิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการตั้งปัญหา การกำหนดสมมติฐาน และคิดหาคำตอบ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานนั้น ๆ เช่น ในขั้นตีความและสังเคราะห์เป็นการนำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์ และประเมินค่า และนำมาตีความ มาสังเคราะห์ว่าหลักฐานใดมีความสำคัญ ความน่าเชื่อถือหรือถูกต้องตามเหตุการณ์มากกว่ากัน ซึ่งอาจกระทำโดยการนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาพิจารณา วิพากษ์ วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นของผู้ศึกษาประกอบและดำเนินการสรุป เป็นต้น

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้นไม่สามารถทำได้กับการจัดการเรียนรู้ในระยะเวลาสั้น ๆ ระยะเวลาจึงเป็นข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังที่ บรรจง อมรชีวิน (2556, น.21-23) ได้กล่าวว่า ไม่ควรสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยจัดเป็นโปรแกรมการสอนพิเศษในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพราะผู้เรียนจะใช้ความรู้แก้ปัญหาได้เฉพาะเนื้อหาที่จัดให้เรียนเท่านั้น อีกทั้งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ค่อนข้างที่จะมีความเป็นนามธรรม การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนควรปฏิบัติควบคู่กันทั้งในและนอกห้องเรียน และสุคนธ์ สีนธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์, และพรณี สีนธพานนท์ (2551, น.80-81) กล่าวว่า ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการฝึกฝนและพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้น ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อาจจะยังสั้นเกินไปและกิจกรรมการเรียนรู้ยังคงจำกัดอยู่เฉพาะแต่ในห้องเรียน

ดังนั้น การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ดังที่ ประพันธ์ ศิริสุเสาร์จ (2556, น.110) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งมีปัญหาและต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา จึงควรปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่ในโรงเรียนได้พัฒนาความสามารถและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับที่วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (พานิช) (2555, น.58) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ เพราะในการเรียนรู้นั้นผู้เรียนจะต้องรับข้อมูลแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น การสอนที่ดีจะต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำเสนอ ซึ่งจะถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นไปตามสภาพจริง และนอร์ริส (Norris, 1985 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2554, น.352) ได้กล่าวว่า ผู้สอนควรจะสอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณควบคู่ไปกับวิชาที่ผู้สอนสอน เช่น ในวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวลิต อัครปัญญาวิทย์ (2562, น.149) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชลกลยานุกูล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เพราะวิธีการทางประวัติศาสตร์ยังเป็นกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากวิธี

วิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลและการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งความรู้ที่ได้เกิดจากการปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทำให้เกิดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผ่านขั้นตอนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนล้วนสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551, น.159-160) เนื่องด้วยเนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์ ที่กำหนดอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มีสาระสำคัญที่ผู้เรียนต้องศึกษาอยู่หลายหัวข้อ ผู้วิจัยจึงต้องแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาความรู้ตามหัวข้อที่สนใจ ซึ่งมีผลทำให้แต่ละกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อที่กลุ่มของตนได้ศึกษาอย่างแท้จริง แต่ในทางตรงกันข้ามกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติครูผู้สอนสามารถสอนเนื้อหาให้ครอบคลุมได้ครบทุกหัวข้อ หรือสามารถหาวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาได้โดยตรง สังเกตได้จากแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้กับนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติโดยทุกแผน ประกอบไปด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ซึ่งในทุกขั้นตอนดังกล่าว ครูผู้สอนจะเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนแต่เพียงผู้เดียว แล้วจึงให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายความรู้เพื่อตอบคำถามในใบงาน ซึ่งคำถามส่วนใหญ่ก็เกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาที่ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดมาจากครูในชั่วโมงนั้น ๆ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กำหนดเป้าหมายหรือหัวข้อที่จะศึกษา การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่าง ๆ ตรวจสอบหรือประเมินคุณค่าหลักฐาน วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล สรุป และนำเสนอข้อมูล ล้วนสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (พานิช), 2555, น.50-57) ดังที่ จิราพร ยมนา (2554, น.61) ที่ได้ศึกษาผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองกลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ต ของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะจากการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจึงทำให้เกิดการเรียนรู้และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จึงนับว่าเป็นรูปแบบในการเรียนที่สามารถเป็นทางเลือกสำหรับผู้สอนในการนำไปใช้ในการสอนและปรับใช้ตามความเหมาะสมของผู้เรียน เช่น เนื้อหาที่สอนหรือวัยของผู้เรียน เป็นต้น

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ดังนั้น ครูผู้สอนควรอธิบายและแนวทางในการปฏิบัติงานแก่ผู้เรียนอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีหลายขั้นตอนต่อเนื่องกัน มีผลทำให้ผู้เรียนต้องใช้เวลาสำหรับศึกษาความรู้และปฏิบัติงานค่อนข้างมาก ดังนั้น ครูผู้สอนวางแผนในด้านการจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์นั้นเป็นไปในทิศทางที่ดีและสามารถนำวิธีการทางประวัติศาสตร์นี้ไปใช้ควบคู่กับตัวแปรอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เช่น ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร เป็นต้น หรือใช้วิธีการสอนแบบอื่นร่วมด้วย เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายและมีทางเลือกมากยิ่งขึ้นและปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ

2.2 การพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ควรใช้ระยะเวลาในการทำวิจัยให้ยาวนานมากยิ่งขึ้น เนื่องจากทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ต้องใช้ปฏิบัติในวิธีการทางประวัติศาสตร์ รวมถึงความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว ต้องมีการฝึกฝนและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมออย่างน้อย 2-3 เดือน

2.3 ควรออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น อาจมีการเสริมแรงโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นว่าประเด็นปัญหาที่ศึกษา การให้เหตุผลในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการศึกษากลุ่มที่ได้รับการเสนอว่าดีที่สุดในแต่ละครั้งจะได้รับรางวัลเป็นการตอบแทน เช่น อาจให้ค่ายกย่องชมเชยเพื่อเสริมแรงและผลสำคัญคือ ต้องทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้เรียนทั้งในการดำเนินชีวิต การเรียนและการทำงานในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิราพร ยมนา. (2554). *ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ต สำหรับนักเรียน*

- ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองกลาง จังหวัดภูเก็ต (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เฉลิม มลิลา นิตเขตต์ปรีชา. (2559). *เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชาวลิต อัครปัญญาวิทย์. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ฐากร สิทธิโชค. (2557). การคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการเรียนรู้สังคม. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 9(2), 87-101.
- ทศนา แหมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง อมรชีวิน. (2556). *Critical Thinking การคิดอย่างมีวิจารณญาณ*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ บุ๊ค เซ็นเตอร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *การพัฒนาการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- เบญจมาศ บุญญะวัตติพงศ์. (2560). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และการคิดวิเคราะห์* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปกรณ์ ไพรอังกูร. (2547). *การสร้างแบบประเมินและการพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนายร้อยตำรวจ* (ปริญญาโทการศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ประพันธ์ ศิริสุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- ไพศาล เรือนทัพ. (2554). *ผลของการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การตั้งถิ่นฐานที่มั่นคงของอาณาจักรไทยในรายวิชา ส 028 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกำแพงเพชรวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ยุวดี ชมชื่น. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยประยุกต์วิธีการทางประวัติศาสตร์ และการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (พานิช). (2555). *ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). *ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย. ใน ประเสริฐ ณ นคร วินัย พงศ์ศรีเพียร และประสาธน์ สอนวงศ์ (บรรณาธิการ), คู่มือการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทย: จะเรียนจะสอนกันอย่างไร (น. 1-29). กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.*

- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2556). สัมภาษณ์พิเศษ ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร : ถอดรหัสมนุษย์จากมนุษย์. *ประชาคมวิจัย*, 19(109), 29-38.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และ อุษา ชูชาติ. (2544). *ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *การสอนประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทยหลากหลายวิธีเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สินธพานนท์. (2551). *พัฒนาทักษะการคิด...พิชิตการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2554). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิสร ศักดิ์สูง. (2554). *ครูสังคมศึกษากับประวัติศาสตร์ : เทคนิคการสอนและการทำผลงานทางวิชาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- Alfaro-Lefevre, R. (1995). *Critical thinking in nursing : A practical approach*. W.B. Saunders.
- Norris, S. P. (1985). Synthesis of research on critical thinking. *Educational Leadership*, May 1985, 40-45.

การอ้างอิงบทความ

วิไลพร สำเภานนท์, ปริญญา ทองสอน, และปานเพชร ร่มไทร. (2566). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 5(1), 80-94. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/264580>

